

DRAKSKEPPET

Drakskeppet

Lärohandledning

LÄRARHANDLEDNING DRAKSKEPPET

Om programserien

Denna programserie låter barn i mellanstadieåldern möta skönlitteratur i form av en radioföljetong. Den inlästa boken är en gestaltande uppläsning. Med hjälp av musik och ljudeffekter förstärks det som berättas.

Drakskeppet av Maj Bylock handlar om riddardottern Petite som rövats bort av vikingar från sitt hem i Frankerriket. Hon förs till Norden ombord på deras vikingaskepp. Hon blir såld som träl och befinner sig plötsligt i en annan värld, helt olik den hon vuxit upp i.

Petite kämpar för att överleva i det nya landet, där hon också på många sätt blir en annan – både utanpå och inuti.

Serien består av 23 avsnitt. Avsnitten är 4-8 minuter långa.

I samtalsplaneringen lyssnar ni på två avsnitt per lektion (förutom lektion 1).

Avsnittsförteckning

1. I borgen
2. Vikingar är på väg!
3. Det gömda skeppet
4. Smygande steg i natten
5. Fånge på vikingarnas skepp
6. Jag vill hem!
7. Näslös och det gyllne svärdet
8. Vi kastar henne i havet
9. Petite blir såld
10. Träl bland trälarna
11. Flykten
12. Gudarnas gåva
13. En svartalf från underjorden
14. Petite blir Åsa
15. Odens korpar
16. Gullhova
17. De mystiska tecknen
18. Midgårdsormen och Ragnarök
19. Åsa ensam
20. Vem vet varifrån vinterns vindar viner?
21. När himlen brinner har jättarna fest
22. En jagad hind
23. Blåare än hav och himmel

Om lärarhandledningen

Upplägg

Samtalsplaneringen följer en återkommande struktur som ger eleven en tydlig inramning kring samtalet. Varje lektion innehåller tre delar: förförståelse, lyssna och samtala. I samtalsdelen ingår också en utvärdering av samtalet.

Varje lektionstillfälle är beräknat att ta ungefär 60 minuter i anspråk – men ibland kan förstås samtalen bli svåra att bryta. Ni kan med fördel lägga mer tid för samtal vid några tillfällen för att hinna mer och komma längre med följdfrågor och kopplingar.

Själva lyssnandet tar cirka 15-20 minuter per lektion. Ni lyssnar på två avsnitt varje gång, förutom första lektionen som behandlar ett avsnitt. Vid första tillfället går tid till uppstart och förförståelse.

Kanske vill ni använda planeringen för att skapa ett tema, där eleverna får arbeta med planeringen under en sammanhängande längre period. Då kan ni rama in temat med till exempel skapande av bilder, utflykter eller kopplingar till andra ämnen.

Skiss för lektionsplan:

1. Förförståelse: 10 minuter
2. Lyssna: 20 minuter
3. Samtala: 25 minuter
4. Utvärdera samtalet, knyta ihop: 5 minuter

Att lyssna tillsammans

Att lyssna tillsammans skapar en gemensam upplevelse som kan utvecklas och fördjupas i samtalen.

Vissa elever kanske är ovana vid att lyssna på berättelser. Lyft därför gärna själva lyssnandet som fenomen innan ni börjar med följetongen och samtalen. Prata om de sinnen man använder när man lyssnar och hur *lyssna* skiljer sig från att *höra*.

Att samtala

Skapa gemensamma samtalsregler. Det kan handla om att sitta i en ring och låta en i taget tala, eller att man inte får avbryta varandra. Kanske passar det er grupp bäst att man måste räkna upp handen, eller att läraren drar namn från klasslistan. Det viktiga är att alla deltar på något sätt, och att eleverna spinner vidare på varandras tankar. Ibland kan det vara en idé att dela gruppen i mindre grupperingar för att diskutera vissa frågor, för att sedan samlas i helklass igen och jämföra det man kommit fram till.

Sammanfatta era samtalsregler på ett sätt som gör att ni kan plocka fram dem inför varje samtal. Skriv gärna en lista som ni sätter upp i klassrummet, eller skapa en ruta på tavlan med era regler.

Skapa förförståelse

Skapa en gemensam grund att utgå från – både när det gäller handling och ord & begrepp.

I samtalshandledningen finns förslag på hur du kan arbeta med förförståelse och sammanhang i början av varje lektion.

Om eleven har fått nya eller svåra ord förklarade behöver han eller hon inte stanna upp under lyssnandet. Med rätt inramning kan eleven gå upp i lyssnandet och använda egna strategier för att ta till sig innehållet. Förförståelsen handlar i detta tema främst om att ge eleven verktyg för att ta till sig innehållet och göra egna kopplingar utifrån det.

Utvärdera

Utvärdera samtalet i slutet av varje lektion, som en del av den formativa processen.

- Fick alla talutrymme?
- Finns det något ni behöver tänka på till nästa gång, för att samtalet ska flyta på ännu bättre?
- Har någon ändrat åsikt, fått veta något nytt eller omvärderat sina tankar från lyssningen?

Lgr11 – kopplingar till kursplanen i svenska årkurs 4 – 6

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.
- Texter i form av skönlitteratur, lyrik, dramatik, sagor och myter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.
- Berättande texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad.
- Att argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande (---), om ämnen hämtade från vardag och skola.

Tillägg svenska som andraspråk:

- Språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådd i skolans ämnen när det egna språket inte räcker till.
- Ord och begrepp i skolans ämnen och i vardagsspråk.

SAMTALSHANDLENING

Introduktion samtalsmodell med sokratiska inslag

Att samtala utifrån en styrd modell utvecklar eleven såväl kognitivt som språkligt. Eleverna lär sig också att lyssna på varandra, och spinna vidare på andras tankar och funderingar.

I ett styrt samtal kan det bli lättare att uttrycka sig, då åsikten/tanken utgår från en gemensam upplevelse. En viktig del i arbetet kommer att handla om att utvärdera de samtal som ni haft. Tanken är att eleven, efter att ha deltagit i samtalen, ska kunna ställa analyserande och värderande frågor på egen hand, samt ha förmåga att omvärdera och tänka nytt.

Tänk på att gruppen styr samtalet. Därför är det inte säkert att de frågor du förberett (eller de som finns i handledningen) blir användbara. Som samtalsledare för du samtalet framåt genom att haka på elevernas funderingar och analyser. För att spinna vidare på elevernas tankar kan du ta stöd av modellfrågorna nedan för att skapa egna frågor. Bygg vidare på det som eleverna säger, till exempel: Hur menar du? Kan du berätta vad som ledde till det? Hur tolkar du..? Hade du gjort likadant? Hur liknar din tanke X:s tanke?

Värderingsfrågor – utgår från att eleven ska:

Välja: Hur/vad? Om det var du – hur skulle du göra?

Värdera: Välj det som du tycker är viktigast. Vad skulle du vara beredd att göra för att..?

Jämföra: Vem/vilka av alternativen skulle du välja? Vilka är mest lika/olika? Håller du med om...
Skulle det bli någon skillnad om...

Uppleva: Har du sett/hört eller upplevt något liknande? Vad skulle du känna/tycka?
Vilken känsla är stark här?

Gissa och önska: Vad skulle du önska händer? Vad skulle du göra för att undvika..?

Analysfrågor – utgår från att eleven ska:

Förtydliga: Vad menar du?

Undersöka: Varför säger du så? Hur kan vi ta reda på..? Vad är underförstått? Vad skulle hända om..?

Tolka: Vad menas med..? Vad betyder..? Hur tolkar du..?

Metakognition – frågor för att förstå lärandet

Att fundera över hur man lär sig, vad man lär sig och hur lärandeprocessen ser ut kan vara mycket utvecklande. Elever som blir medvetna om sitt lärande på en metakognitiv nivå kan lättare förstå sin egen utveckling och ta till sig andras återkoppling.

Här handlar det om att *samtala*, men också om att utveckla sitt sätt att *tänka* och *utvärdera*.

Bjud in eleverna till att reflektera över:

Erfarenheter: Liknar det något du stött på? På vilket sätt?

Förebilder: Hur gör andra? Vad kan du lära av andra?

Processen: Vad förstår du nu – och vad vill du förstå/veta sedan?

Utvärdering: Hur gjorde du när du kom fram till det? Gick det som du tänkte?

Vad blev annorlunda? Vad är du nöjd med? Vad vet/tänker/förstår du nu, som du inte visste/tänkte/förstod förut?

Jämförelse: Hur tänker du – hur tänker andra? Vad kan ha påverkat ditt sätt att tänka?

Förbättring: Vad kan du lära och vad kan du göra bättre nästa gång?

Arbeta språkutvecklande

Tänk in språkutvecklande metodik i detta tema. Att lyssna, samtala och tänka kräver god språklig förmåga, och därför är det viktigt att förbereda och stötta språket på olika sätt. Arbeta med de ord och begrepp som hör till respektive avsnitt genom att sätta in dem i kontextuella tabeller.

Skriv ut mallen och låt eleverna samarbeta för att fylla i ord, eller fyll i tabellerna gemensamt på storbild. Arbeta gärna med ord och begrepp både före och efter att ni lyssnat på respektive avsnitt.

Genom det styrda samtalet får eleverna känna delaktighet och inflytande då samtalet drivs av deras tankar, frågor och upplevelser.

Processen blir formativ såväl metakognitivt som språkligt eftersom eleverna lär av varandra, utvecklas kognitivt och tar till sig fler och nya sätt att resonera och uttrycka sig. I och med den återkommande utvärderingen som sker efter varje samtal kan eleverna se och uppleva sin utveckling.

Observera att det inte finns ord och begrepp till varje avsnitt. Kanske dyker det ändå upp frågor om ord och begrepp när eleverna själva lyssnat – lyft i så fall dessa i anslutning till samtalet.

Kontextuella tabeller – förstå ord och begrepp

Använd gärna kontextuella tabeller för att förklara nya ord och begrepp. Med stöd av dessa kan ni gemensamt skapa förståelse för ett ord/begrepp på flera nivåer. Påbörja tabellen innan ni lyssnar, fyll den med mer information efter avsnittet. Välj gärna ett eller ett par ord att fokusera på för varje avsnitt.

Så här ser en sådan tabell ut:

Målord:	träl
Ordet i texten	Vikingarna tog folk som trälär.
Synonym	slav, tjänare
Definition	en träl arbetar utan lön en träl ägs av någon annan
Mening med stödjande sammanhang	En träl är inte fri. Trälen arbetar åt sin ägare utan att få lön.
Transspråklig strategi	Ordet träl på modersmål eller annat språk som eleven talar.

I slutet av handledningen finns en tom tabell för egen användning.

Arbetsgång för lektioner

1. Förförståelse – ord och begrepp, se på bilder kopplade till avsnitten, fylla i en kontextuell tabell.
2. Lyssna tillsammans. Kanske vill eleverna anteckna eller rita under tiden som ni lyssnar.
3. Samtala enligt samtalsmodellen. Ta upp era samtalsregler varje gång: man talar en i taget, väntar på sin tur osv.
4. Utvärdera samtalet, knyt ihop och ta upp eventuella oklarheter.

Lektion 1

Introducera samtalsmodellen och bygg en inramning med historiska fakta och centrala ord och begrepp från boken.

Förförståelse

1. Samtala i helklass

- Vilka var vikingarna?
- Under vilken tid härjade de? (ca år 700 – 1100 e.v.t)
- Tidslinje – rita gärna på tavlan för att visa eleverna. Fyll på med andra händelser före och efter vikingatiden för att skapa perspektiv.
- Se på en karta för att hitta vikingarnas väg från Sverige till Frankerriket.
- Vilken tro hade vikingarna? Vilka asagudar känner eleverna till?

2. Bilder till programserien

Visa bilderna som hör till programserien på storskärm (bilaga). Låt eleverna fundera över vad de föreställer eller vad de vill berätta. Låt eleverna gissa vad historien kommer att handla om med utgångspunkt i bilderna.

3. Introducera programserien – lyssna på avsnitt 1

Berätta om programseriens handling och hur upplägget för arbetet kommer att se ut. Gå igenom ord och begrepp som kommer att finnas med i avsnittet:

Ord och begrepp:

vindbrygga

sändebud

borg

vallgrav

viking

spana

brasa

4. *Samtala enligt samtalsmodellen.*

Frågor:

1. Vem/vilka av personerna i borgen skulle du helst vilja umgås med? Varför?
(bröderna, systrarna, Petite, eller någon av de vuxna)
2. Hur skulle du beskriva Petite? Uppskattas hennes egenskaper av de andra i borgen?
3. Vad får du veta om Petites liv? Är hon fattig eller rik? Hur är hennes föräldrar?

Avslutande fråga:

5. På vilket sätt märker du att boken utspelar sig för länge sedan?

Utvärdera ert samtal.

- Fick alla talutrymme?
- Finns det något ni behöver tänka på till nästa gång, för att samtalet ska flyta på ännu bättre?
- Har någon ändrat åsikt, fått veta något nytt eller omvärderat sina tankar från lyssningen?

Lektion 2

Repetera era samtalsregler. Återknyt till det som hände i förra avsnittet.

Se på bilden (bilaga) som hör till avsnitt 2. Vad föreställer den?

Lyssna på avsnitt 2 och 3. Samtala enligt samtalsmodellen.

Frågor:

1. Är det rätt att bara bröderna har fått lära sig att simma? Varför/varför inte?
2. Varför uppfostras Petite och hennes systrar annorlunda än pojkarna, tror ni?
3. Hur ser det ut idag, i Sverige och i världen – uppfostras pojkar och flickor på samma sätt?
4. Har du någon gång blivit behandlad på ett visst sätt för att du är pojke/flicka?
Vad tänker du om att människor kan behandlas olika beroende på deras kön?
5. Varifrån kommer fördomar om till exempel flickor och pojkar? Kan du ge exempel på fler eller andra sådana fördomar?
6. Är det rätt av Petite att följa efter harungen in i skogen? Varför/varför inte?
7. Petites bröder är inte rädda för vikingarna. Varför inte?
8. Vad tänker Petite när hon ser det gömda skeppet?
9. Varför reste vikingarna till Frankerriket, tror du?

Avslutande frågor:

10. Vad är en **fördom**?

Ge exempel: En fördom är när någon har bestämt sig för vad de tycker – innan de har tagit reda på fakta. Det finns till exempel fördomar om hur pojkar och flickor "ska vara".

11. Har ni fått veta något mer om vad bilden föreställer?

Utvärdera ert samtal.

- Fick alla talutrymme?
- Finns det något ni behöver tänka på till nästa gång, för att samtalet ska flyta på ännu bättre?
- Har någon ändrat åsikt, fått veta något nytt eller omvärderat sina tankar från lyssningen?

Lektion 3

Repetera era samtalsregler. Återknyt till det som hände i förra avsnittet.

Lyssna på avsnitt 4 och 5. Samtala enligt samtalsmodellen.

Frågor:

1. Vad tror du att vikingen tänkte när han såg Petite?
2. Varför stängdes vindbryggan fast Petite inte hade kommit hem?
3. Varför tar vikingen med sig Petite?
4. Hur fick vikingen sitt ärr på kinden och hur blev han av med sin näsa, tror du?
5. Vad är det för "konstigt språk" som vikingen talar?
6. Kommer Petite att bli räddad av sin fars soldater, tror du?
7. Varför ger vikingen kött till Petite? Är det för att vara snäll eller finns det någon annan anledning?
8. Är vikingarna onda eller beror deras krigande och rövande på något annat?
9. Att vara träl är värre än att dö, har Petite hört. Håller du med om det?

Avslutande fråga:

10. Vad tror du att vikingarna tänker på när de lägger sig för att sova?

Utvärdera ert samtal.

- Fick alla talutrymme?
- Finns det något ni behöver tänka på till nästa gång, för att samtalet ska flyta på ännu bättre?
- Har någon ändrat åsikt, fått veta något nytt eller omvärderat sina tankar från lyssningen?

Lektion 4

Repetera era samtalsregler. Återknyt till det som hände i förra avsnittet.

Se på bilderna (bilaga) tillsammans. Vad föreställer de? Diskutera i par.

Ord och begrepp:

bytta
sköldar
reling

Lyssna på avsnitt 6 och 7. Samtala enligt samtalsmodellen.

Frågor:

1. Var befinner sig Petite när hon vaknar? Vad ser hon – och vad förstår hon?
2. Vart är skeppet på väg? Hur ser skeppet ut?
3. Varför har vikingarna hjälmar på sig?
4. Varför bränner vikingarna ner byar? Vad tar vikingarna med sig från den by de förstört?
5. Vad händer med människorna som bor i de byar som vikingarna eldar upp?
6. Är det rätt att hissa upp Petite för att lossa den tygflik som fastnat?

Avslutande frågor:

7. Hur viktigt är utseende för hur vi tänker om andra?
8. Vad tänker Petite om hur vikingarna ser ut?
9. Vems var svärdet från början, tror ni?
10. Har ni fått veta något mer om vad bilderna föreställer?

Utvärdera ert samtal.

- Fick alla talutrymme?
- Finns det något ni behöver tänka på till nästa gång, för att samtalet ska flyta på ännu bättre?
- Har någon ändrat åsikt, fått veta något nytt eller omvärderat sina tankar från lyssningen?

Lektion 5

Repetera era samtalsregler. Återknyt till det som hände i förra avsnittet.

Se på bilden (bilaga) tillsammans. Vad föreställer den? Diskutera i par.

Lyssna på avsnitt 8 och 9. Samtala enligt samtalsmodellen.

Frågor:

1. Hur kan styrman hitta rätt väg hem till vikingarnas land?
2. Hur talar Petite och styrman med varandra?
3. Varför ville några av vikingarna slänga Petite i havet under stormen?
4. Var det snällt av Näslös att rädda Petite från att bli slängd i vattnet? Eller gjorde han det av någon annan anledning – vilken?
5. Varför tänker Petite att hon ska vara lydiga som sina systrar om hon skulle få komma hem till borgen?
6. Varför sålde Näslös Petite?

Avslutande frågor:

7. Vem är den okände ryttaren, och vart tar han Petite?
8. Har ni fått veta något mer om vad bilden föreställer?

Utvärdera ert samtal.

- Fick alla talutrymme?
- Finns det något ni behöver tänka på till nästa gång, för att samtalet ska flyta på ännu bättre?
- Har någon ändrat åsikt, fått veta något nytt eller omvärderat sina tankar från lyssningen?

Lektion 6

Repetera era samtalsregler. Återknyt till det som hände i förra avsnittet.

Se på bilden (bilaga) tillsammans. Vad föreställer den? Diskutera i par.

Ord och begrepp:

stigbygel

sporrarna

kärran skramlade

klappret från hovarna

bylte

koja

jordgolv

Lyssna på avsnitt 10 och 11. Samtala enligt samtalsmodellen.

Frågor:

1. Hur kände sig Petite när hon tvingades springa efter sin nya ägares hästkärra?
2. Vad var det som hände när allt blev svart för Petite?
3. Vad ser Petite när hon vaknar den första morgonen på den nya gården?
4. Hur såg de andra trälarna ut?
5. Varför vill inte Petite släppa ifrån sig sin blus? Varför vill andra trälarna ta blusen ifrån henne?
6. Är det rätt av Petite att springa rakt ut i skogen och gömma sig där?
7. Vad tänker Petite när hon plötsligt är ensam i skogen?
8. Vad kommer människor att tänka när de ser Petite barfota, med smutsiga kläder?

Avslutande frågor:

9. Kommer hon att klara av att ta sig hem till Frankerriket på egen hand?
10. Har ni fått veta något mer om vad bilden föreställer?

Utvärdera ert samtal.

- Fick alla talutrymme?
- Finns det något ni behöver tänka på till nästa gång, för att samtalet ska flyta på ännu bättre?
- Har någon ändrat åsikt, fått veta något nytt eller omvärderat sina tankar från lyssningen?

Lektion 7

Repetera era samtalsregler. Återknyt till det som hände i förra avsnittet.

Se på bilderna (bilaga) tillsammans. Vad föreställer de? Diskutera i par.

Lyssna på avsnitt 12 och 13. Samtala enligt samtalsmodellen.

Frågor:

1. Vilka olika tankar tänker Boel när hon hittar Petite under granen?
2. Hur förklarar hon till slut för sig själv varför just hon hittar ett barn i skogen?
3. Varför väljer Boel att gå en omväg när hon går hem från skogen med Petite gömd i sin sjal?
4. Vad tänker Petite när hon ser sig om i kojnan?
5. Varför väntar Boel med att visa Petite för Stein? Vad är hon rädd för?
6. Hur reagerar Stein när han ser Petite?
7. Är det rätt av Boel att ta med sig Petite för att göra henne till sitt eget barn?
8. Varför avstår Boel sin egen skvätt mjölk till Petite?
9. Hur ska Petite kunna göra sig förstådd hos Boel och Stein?
10. Hur kommer Stein och Boel att reagera när hon berättar sin historia? Vad är rätt sak att göra? Hjälpa henne tillbaka till Frankerriket, ta henne tillbaka till hennes ägare eller behålla henne som sitt barn?

Avslutande frågor:

11. Var det en bra eller dålig sak för Petite att Boel hittade henne, tror ni?
12. Har ni fått veta något mer om vad bilderna föreställer?

Utvärdera ert samtal.

- Fick alla talutrymme?
- Finns det något ni behöver tänka på till nästa gång, för att samtalet ska flyta på ännu bättre?
- Har någon ändrat åsikt, fått veta något nytt eller omvärderat sina tankar från lyssningen?

Lektion 8

Repetera era samtalsregler. Återknyt till det som hände i förra avsnittet.

Se på bilden (bilaga) tillsammans. Vad föreställer den? Diskutera i par.

Ord och begrepp:

barsk	ull
trumpen	vävstol
särk	väva
lin	

Lyssna på avsnitt 14 och 15. Samtala enligt samtalsmodellen.

Frågor:

1. Hur märker Boel att Stein kommer att låta flickan stanna hos dem? På vilket sätt visar Stein att även han är tacksam för att flickan har kommit till dem?
2. Nu är Petite Åsa, stenhuggarens dotter. Vad tror du att hon tänker om det?
3. Hur förklarar Boel Åsas tystnad?
4. Varför sover Åsa/Petite dåligt, tror du?
5. Åsa undrar över ljudet från Steins arbete. Vad tror du att han skapar i sin verkstad?
6. Varför vill Boel vänta ett tag innan Åsa får visa sig för de andra i byn?
7. Vad tänker Åsa om att gå till skogen?
8. Varför blir Boel så glad när Åsa säger "lingon"?
9. Varför valde Stein att offra och be till just guden Oden?

Avslutande frågor:

10. Åsa får nya kläder och blir kammad. Är hon sig lik från tiden i Frankerriket eller har hon förändrats, tror du? Vad hos henne är detsamma då och nu?
11. Har ni fått veta något mer om vad bilden föreställer?

Utvärdera ert samtal.

- Fick alla talutrymme?
- Finns det något ni behöver tänka på till nästa gång, för att samtalet ska flyta på ännu bättre?
- Har någon ändrat åsikt, fått veta något nytt eller omvärderat sina tankar från lyssningen?

Lektion 9

Repetera era samtalsregler. Återknyt till det som hände i förra avsnittet.

Se på bilden (bilaga) tillsammans. Vad föreställer den? Diskutera i par.

Ord och begrepp:

skjul	mumsa
skymning	ärende
raggig krake	mejsel
mule	

Lyssna på avsnitt 16 och 17. Samtala enligt samtalsmodellen.

Frågor:

1. Vad innebär Steins yrke? Finns det någon motsvarighet till hans yrke idag?
2. Åsa längtar hem och gråter hos Gullhova. Varför vill hon inte visa sina tårar för Boel och Stein?
3. Vad tänker hon när hon förstår vad Stein har ristat in för budskap med runor?
4. Åsa bestämmer sig för att inte berätta varifrån hon kommer, eller hur hon kommit dit. Varför vill hon inte berätta?
5. Varför tror byborna att Åsa kommer från trollen och inte från gudarna?
6. Varför håller Åsa/Petite tyst om hur byborna behandlar henne när Boel och Stein inte ser? Är det rätt av henne att inte berätta?

Avslutande frågor:

7. Hur ser Boel och Stein på Åsa?
8. Har ni fått veta något mer om vad bilden föreställer?

Utvärdera ert samtal.

- Fick alla talutrymme?
- Finns det något ni behöver tänka på till nästa gång, för att samtalet ska flyta på ännu bättre?
- Har någon ändrat åsikt, fått veta något nytt eller omvärderat sina tankar från lyssningen?

Lektion 10

Repetera era samtalsregler. Återknyt till det som hände i förra avsnittet.

Se på bilden (bilaga) tillsammans. Vad föreställer den? Diskutera i par.

Ord och begrepp:

Frej/Freja

Loke/Loka

Tor

Mjölner

Ragnarök

Midvinterfest

Lyssna på avsnitt 18 och 19. Samtala enligt samtalsmodellen.

Frågor:

1. Åsa talar och förstår det nya språket nu. Hur har det gått till när hon lärt sig det så snabbt, tror du?
2. Åsa blir orolig över att Stein har varit viking. Varför är hon orolig över det, och hur kom hon att tänka på det?
3. Starke ska hämta runstenen, men det dröjer lite. Varför?
4. Är Boel och Stein fattiga eller rika? Ge exempel.
5. Stein har arbetat med runstenen i ett solvarv. Hur länge är det, tror du?
6. Tror du att han fick bra betalt för att göra runstenar?
7. Varför vill inte Åsa säga varifrån hon kommer?
8. Hur behandlar de andra barnen i byn henne när hon försöker få kontakt med dem?
Varför, tror du?

Avslutande frågor:

9. Vad menar Åsa när hon tänker "i hjärtat är jag Petite från det stora Frankerriket"?
10. Har ni fått veta något mer om vad bilden föreställer?

Utvärdera ert samtal.

- Fick alla talutrymme?
- Finns det något ni behöver tänka på till nästa gång, för att samtalet ska flyta på ännu bättre?
- Har någon ändrat åsikt, fått veta något nytt eller omvärderat sina tankar från lyssningen?

Lektion 11

Repetera era samtalsregler. Återknyt till det som hände i förra avsnittet.

Se på bilden (bilaga) tillsammans. Vad föreställer den? Diskutera i par.

Ord och begrepp:

midvinter
midvinterblot
offra

Lyssna på avsnitt 20 och 21. Samtala enligt samtalsmodellen.

Frågor:

1. Nätterna är svarta och det är mycket kallt. Det är dags för Midvinterfest. När ungefär tror ni att det här är på vintern?
2. Många av dem som bor i byn har en liten hammare i metall runt halsen. Varför har de det?
3. Djur, och till och med människor, offras till gudarna. Vad tänker du om det?
4. Vad ber byborna gudarna om?
5. Vad förändras för Åsa efter festen? Varför?
6. Varför har den äldste i byn så stor makt, tror du?
7. Hur känner sig Åsa när hon får vara med de andra barnen och leka i snön?
8. Vad tänker hon om snön? Hur beskriver hon den, hur känns den, hur ser den ut?
9. När himlen brinner har jättarna fest. Så säger barnen när himlen är grön och rosa. Vad menar de med det? Vad är det egentligen som är grönt och rosa på himlen?

Avslutande frågor:

10. Varför vill folk ha många ungar?
11. Vad är norrsken? Har någon sett norrsken?
12. Har ni fått veta något mer om vad bilden föreställer?

Utvärdera ert samtal.

- Fick alla talutrymme?
- Finns det något ni behöver tänka på till nästa gång, för att samtalet ska flyta på ännu bättre?
- Har någon ändrat åsikt, fått veta något nytt eller omvärderat sina tankar från lyssningen?

Lektion 12

Repetera era samtalsregler. Återknyt till det som hände i förra avsnittet.

Avslutande samtal.

Se på bilderna (bilaga) tillsammans. Vad föreställer de? Diskutera i par.

Ord och begrepp:

getter

skotta

koger med pilar

bräkte av köld

hind

följe

raggen

Lyssna på avsnitt 22 och 23. Samtala enligt samtalsmodellen.

Frågor:

1. Åsa smet iväg till sjön en vacker dag när solen sken. Varför ville hon gå dit? Vad hände där?
2. Varför tror pojken att Åsa är ett trälbarn?
3. Vad tänker Åsa när hon ser hela följet med Starke och hans män?
4. Vad tänker Åsa om trälarna som finns i Starkes följe?
5. Hur betalar Starke Stein för runstenen? Är det bra betalt?

Avslutande frågor:

6. Kommer Åsa att bli kvar i Tuvekärr och leva sitt liv där, eller kommer hon att komma tillbaka till Frankerriket? Berätta vad du tänker.
7. Vad tror du att hennes familj hemma i borgen tänker om att hon är borta?
8. Har hennes ägare, som hon var träl hos, slutat leta efter henne? Vad skulle hända om han hittade henne hos Stein och Boel?
9. Är hon Åsa eller Petite – eller en blandning av båda? Berätta hur du tänker.
10. Vad är positivt med hennes nya liv?
11. Har ni fått veta något mer om vad bilderna föreställer?

Utvärdera ert samtal.

- Fick alla talutrymme?
- Finns det något ni behöver tänka på för att samtalet ska flyta på ännu bättre?
- Har någon ändrat åsikt, fått veta något nytt eller omvärderat sina tankar från lyssningen? Tänk gärna in hela boken nu när ni har lyssnat klart.

Utvärdera processen – hela programserien och alla samtal som ni har genomfört.

Välj ut några frågor från de olika programmen och några metakognitiva frågeställningar (se inledningen).

Lärohandledningen är skapad av Anna Klockar och Mia Vestman

Upphovsrätten till innehållet i den här lärohandledningen tillkommer UR, om inte något annat särskilt anges. Lärohandledningen får fritt kopieras, distribueras digitalt och visas i undervisningssammanhang. När lärohandledningen eller delar av innehållet används på olika sätt ska den ideella upphovsrätten iaktas. Det här betyder att du som lärare i din undervisning bland annat får kopiera upp så många kopior du behöver av hela eller delar av lärohandledningen och dela ut till elever, tillhandahålla den digitalt till eleverna i en elevportal eller liknande, eller visa i en Powerpointpresentation. Viktigt att tänka på när du använder lärohandledningen, på olika sätt, är att det alltid ska gå att se vem eller vilka som har upphovsrätten. Om lärohandledningen kopieras upp i sin helhet så framgår det redan, men om det är så att du väljer att bara använda någon del behöver du skriva i anslutning till det du använder vem eller vilka det är (UR och/eller annat namn, som framgår i lärohandledningen).

BILAGA

Kontextuell tabell för språkutveckling

Målord:	
Ordet i texten	
Synonym	
Definition	
Mening med stödjande sammanhang	
Transspråklig strategi	

Avsnitt 2 och 3.

≈10cm

Ola Myrin, Historiska museet/SHM (CC BY)

Avsnitt 6 och 7.

≈10cm

Avsnitt 8 och 9.

≈50cm

Jens Mohr, Historiska museet/SHM (CC BY)

Avsnitt 10 och 11.

Avsnitt 12 och 13.

Avsnitt 14 och 15.

Avsnitt 16 och 17.

Avsnitt 18 och 19.

Avsnitt 20 och 21.

Avsnitt 22 och 23.

